

Bogár László: Az id? urai

2012 június 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Az ember az egyetlen olyan él?lény, amely képes a képzeletében el?zetesen felépíteni az olyan szimbolikus konstrukciókat, amelyek még nem részei a létezésnek, de – legalábbis reményei szerint – akár létezhetnének is.

Az embernek ez a legdönt?bb képessége, amelyet mintegy talapzatként használva, eddig ebben a formában soha

sem létez? jelenségeket létesít.

Valójában két mozzanatból áll ez a létépít? munka: az els?, amikor elképzeljük a még nem létez?t, majd a második, amikor meg is valósítjuk azt. Ez az ember elgondolhatósági és megvalósíthatósági szabadsága. Amikor ez kibomlik, emberünk igen büszke magára, és valljuk meg, nem alaptalanul.

No, mondja, milyen okos vagyok, hogy ezt ilyen szépen kitaláltam, és milyen ügyes is, mert meg is valósítottam. Így dicséri önmagát szertelenül, büszkén, majd elégedetten hátrad?l… és ezzel végzetes veszélynek teszi ki magát. Ugyanis az ember legf?bb és legmélyebb szabadsága egy olyan, ma egyre inkább elrejtett „harmadik típusú” szabadság, amit folytathatósági szabadságnak nevezhetünk. Ez azt jelenti, hogy az ember legf?bb szakrális küldetése – ahogyan a polgárjogban ma is létez? fordulat fogalmaz –, hogy „a jó gazda gondosságával” építse tovább a szakrális felel?sségére bízott teremtést. Vagyis, hogy mindazt, amit elgondol és megvalósít, azt úgy gondolja el, és úgy valósítsa meg, hogy ezzel a bármilyen hosszú távra (örök id?kre) szóló harmonikus beilleszthet?ségét biztosítsa.

Ha szétnézünk a globalitás „szép új világában”, nem kell elmélyült elemzésbe fognunk annak érdekében, hogy bebizonyítsuk: a mai ember nem „jó gazdája” a szakrális felel?sségére bízott teremtésnek. Amikor az okokat keressük, és a megoldásban reménykedünk, el?ször azt kellene tisztáznunk, hogy egyáltalán ki a „jó gazda”, vagyis mikor gazdálkodunk jól a ránk bízott javakkal?

Erre a kérdésre van egy nagyon egyszer? válasza a közgazdaságtudománynak, vagy inkább gazdaságfilozófiának, amelyik azt mondja: akkor gazdálkodunk jól, ha a legkisebb ráfordítással a legnagyobb hozadékot tudjuk elérni. Ez ugyan nagyon logikusan hangzik, ám van egy bökken?, mégpedig az, hogy vajon tudjuk-e, miféle ráfordításról, vagyis költségr?l beszélünk?

Mert mi van akkor, ha a gazdálkodási folyamat „vezérl?je” képes arra, hogy az egyébként kizárólag neki hozadékot eredményez? folyamat ráfordításainak akár dönt? többségét áthárítsa azokra, akiknek így kizárólag csak a ráfordítás marad. És mondjuk, a „vezérl?” ragaszkodik ahhoz a tévképzethez, hogy ilyen küls? költség és áthárítás valójában nincs is.

Mivel tartósan csak költségeket állni, minden hozam reménye nélkül, senki sem szeret, fel kell tételeznünk, hogy az áthárítás mögött csak valamilyen nyílt, vagy a struktúra mögé rejtett er?szak munkálhat, akármilyen sikeresen is

próbálják ezt a diktatúrát demokráciának álcázni. És ez a brutális „lét-er?szak” els?sorban az id? feletti uralomra épül.

Az id? az emberi gondolkodás legtalányosabb, legrejtettebb mozzanata. A történelem során minden hatalmi rendszer, minden alávetés valójában a hatalomgyakorlóknak arra a képességére épült, hogy rendelkeztek mások ideje felett, vagyis arra tudtak kényszeríteni másokat, hogy az életidejük meghatározott részét kizárólag az adott létberendezkedés fenntartására fordítsák.

Valójában az id? elsajátításról, ha úgy tetszik, hát lopott id?r?l van szó. Lopott id? volt a címe annak a hollywoodi kifecseg? filmnek is, amely – akárcsak a Mátrix – éppen arról az elképzelt világról szól, amelyben az id? urai, az id?milliomosok úgy kényszerítik munkára az alávetett id?rabszolgákat, hogy rendelkeznek az életidejükkel. Az üzletekben az áru az életid? egy bizonyos számú egységének az átadásáért kapható.

Végs? soron mai világunk is így m?ködik, hisz az id? pénz, vagyis a boltban, amikor pénzzel fizetünk, a bankjegy igazolja, hogy élet-id?nk egy bizonyos részét az id? urainak hasznot hajtó tevékenységre fordítottuk. (Ezért aztán pontosabb volna, ha úgy fogalmaznánk, hogy a pénz id?!)

Az id? mai urai példátlan erej? és kiterjedés? planetáris uralmukat annak köszönhetik, hogy az elmúlt három évezredben sikeresen kényszerítettek az egész emberiségre egy végzetesen téves id?szemléletet. Ennek az eltorzított id?szemléletnek, és az erre épül? végzetesen hibás id?felhasználási gyakorlatnak a lényege az, hogy a rövid távú id? szerepe és jelent?sége hisztérikusan felértékel?d?ben, a hosszú távú id? viszont elképeszt? gyorsaságú leértékel?désben van.

A „mában” megszerezhet? és fizikai élvezetekre lehet?séget nyitó haszon, illetve a „mában” meghozott áldozat, ami viszont élvezetekt?l foszt meg, irreálisan felülértékelt – és fordítva. A jöv?ben megszerezhet? hozadék, illetve a mai élvezetért „fizetend?” hosszú távú „ár” bagatell semmiségnek, jelentéktelenségnek látszik. És ebben a folyamatban a leginkább vészjósló, hogy természeténél fogva öngerjeszt?, vagyis saját magát gyorsítja, hiszen lúzernek láttatja azokat, aki a hosszabb távú gondolkodásra és felel?sségre építenék tevékenységüket, és a sikeresség piedesztáljára emeli azokat, akik cinikusan röhögve felzabálják mások (a lúzerek, az id?rabszolgák) életidejét. És ez teszi a mai id?ket egészen bizonyosan folytathatatlanná, bármit is állítsanak err?l az id? urai, idejük lejáróban van.
Bogár László - magyarhirlap.hu

Ajánló